

Työeläkelaitoksille

YKSILÖLLISEN VARHAISELÄKKEEN ALKAMISAIKA

Yksilöllisen varhaiseläkkeen alkamisajankohdasta on aikaisemmin annettu lakiosaston tiedote 3/86, jonka mukaan alkamisajankohta on sidottu eläketapahtumahetkeen. Eläkkeenhakija ei voi valita hänelle myönnettävän eläkkeen alkamisajankohtaa, jos hän on jo lopettanut työntekonsa tai vähentänyt sitä riittävästi, vaan eläke alkaa eläketapahtumahetkeä seuraavan kuukauden alusta. Tiedote perustui vakuutusosoikeuden kahteen päätökseen (4272/87 ja 7567/87) sekä Tulkintaryhmän kannanottoon.

Vuoden 1994 alusta lukien voimassaolleen TEL 4 e §:n 4 momentin mukaan yksilöllistä varhaiseläkettä maksetaan aikaisintaan eläkkeen tai ennakkopäätöksen hakemista seuraavan kuukauden alusta. Poikkeuksellisesta syystä eläke voidaan maksaa takautuvasti, kuitenkin enintään vuoden ajalta ennen hakemista seuraavaa kuukautta. Lainmuutoksesta on annettu ohjeet Eläketurvakeskuksen yleiskirjeessä A 33/93.

Vuoden 1994 lainmuutoksen yhteydessä ei ole ollut tarkoitus muuttaa yksilöllisen varhaiseläkkeen alkamisajankohdan määräytymisen pääsääntöä. TEL 4 e §:n 5 momentin mukaan yksilöllisestä varhaiseläkkeestä on soveltuvin osin voimassa, mitä täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä säädetään. Täyden työkyvyttömyyseläkkeen alkamisajankohta puolestaan määräytyy TEL 4 §:n 6 momentin ja 4 d §:n perusteella. Kun täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, suoritetaan eläkettä sitä kuukautta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana oikeus eläkkeen saamiseen on syntynyt. Vuoden 1994 työeläkeuudistuksen perustelujen (HE 26/1993 vp.) mukaan lainmuutoksella on ollut ainoastaan tarkoitus estää yksilöllisen varhaiseläkkeen maksaminen useiden vuosien ajalta takautuvasti, mikäli hakijan toimeentulo on ollut turvattuna jonkin muun sosiaaliturvaetuuden perusteella ennen eläkkeen tai ennakkopäätöksen hakemista. Perusteluissa tämä on todettu siten, että eläkehakemuksen jättämisellä hakija ilmaisee halunsa siirtyä eläkejärjestelmän piiriin.

TEL 4 e §:n 4 momentin säännöstä ei voida tulkita siten, että yksilöllisen varhaiseläkkeen alkamisaika voisi olla mikä tahansa hakemiskuukautta seuraava päivä, koska alkamisajankohta on säädetty TEL 4 §:n 6 momentissa. TEL 4 e §:n 4 momentissa säädetään ainoastaan siitä, milloin

20.12.1999

eläkkeen maksaminen voi *aikaisintaan* alkaa. *Lakiosaston tiedotteessa 3/86 selostettu vakuutusosoikeuden ratkaisuihin perustuva oikeusohje on siten edelleen voimassa. Yksilöllisen varhaiseläkkeen alkamisajankohta ei ole eläkkeenhakijan vapaasti ratkaistavissa, kun kaikki eläkkeen saamisen edellytykset ovat eläkettä tai ennakkopäätöstä haettaessa jo täyttyneet.* Asiaan ei vaikuta se, että yksilöllisen varhaiseläkkeen maksaminen aiheuttaisi toisen, kenties paremman sosiaaliturvaetuuden takaisinperinnän. Sen sijaan eläkkeen tai ennakkopäätöksen hakemisajankohta luonnollisesti on hakijan vapaassa harkinnassa. Lykkäämällä hakemuksen tekemistä hakija voi TEL 4 e §:n 4 momentin perusteella vaikuttaa siihen ajankohtaan, josta yksilöllistä varhaiseläkettä aletaan maksaa.

Tulkintaryhmän kannanotto 15.12.1999.